

PROMOVENDUS VAN DE WEEK

RINEKE VOOGT BEELD SELFIE SOPHIE REINDERS

Sociale media gaan ver terug

Sociale media bestaan al eeuwen. Sophie Reinders ontdekte in de vriendenboekjes van zestiende-eeuwse adellijke vrouwen Facebookachtige elementen.

Hoe bent u tot uw onderwerpkeuze gekomen?

'Mijn huidige promotor vertelde me dat hij een bron kende waar iemand zich eens flink in zou moeten vastbijten. Er had er nooit iemand goed naar gekeken. Het gaat om een soort vriendenboekjes, waarin jonge adellijke vrouwen in de zestiende eeuw gedichten, afbeeldingen en spreuken van vrienden verzamelden. Het was echt iets voor mij: het gaat over jonge vrouwen en vriendschap, en de albums zijn erg mooi.'

Welke vraag wilde u met dit onderzoek beantwoorden?

'Ten eerste: hoe kunnen we deze bronnen gebruiken om meer te weten te komen over het leven van adellijke vrouwen? De tweede vraag was wat voor functie de boekjes vervulden voor de eigenaressen en de mensen die erin schreven.'

Waar hebt u uw studie uitgevoerd en wat bepaalde de sfeer op die plek?

'Je kunt de boekjes natuurlijk niet mee naar huis nemen, dus ik onderzocht ze ter plekke. Soms zat ik in een privéarchief met uitzicht op een kasteel, soms in een sfeerloze ruimte onder tl-licht. Af en toe doe je een fantastische ontdekking, maar het grootste deel is monnikenwerk; de auteurs schreven snel en slordig, dus het ontcijferen kostte veel moeite. Ik zorgde wel voor afwisseling. Lange dagen puzzelen in het archief, maar ook op de universiteit schrijven en college geven.'

Wat was het mooiste en vervelendste moment tijdens deze promotiestudie?

'Toen ik in kasteel Twickel in Delden was om te kijken naar een boekje dat ik al kende, kreeg ik een ander boekje te zien dat aan een man werd

WIE Sophie Reinders (32)

WANNEER EN WAAR dinsdag 13 juni om 14.30 uur, aula, Radboud Universiteit

TITEL PROEFSCHRIFT De mug en de kaars. Vriendschap en liefde in alba amicorum van adellijke vrouwen uit de Noordelijke Nederlanden, 1575-1640

VAKGEBIED historische Nederlandse letterkunde

NA DE PROMOTIE ... 'werk ik als docent historische letterkunde aan de Universiteit Utrecht'.

toegeschreven. Het bleek een van de mooiste, van een vrouw die heel centraal in het door mij gereconstrueerde netwerk te plaatsen was. Alles viel toen op zijn plek. Aan het begin van mijn traject overviel de wanhoop me soms. Op een grijze winterdag, in het archief in Arnhem, dacht ik: hoe kan ik in vredesnaam een mooi rond verhaal van deze bronnen maken? Ik kan ze niet eens lezen!'

Wat is de belangrijkste conclusie van uw onderzoek?

'Als je de vriendenboekjes openslaat, lijken ze onpersoonlijk, omdat ze steeds dezelfde inscripties bevatten. Maar ik ontdekte dat de bijdragen heel persoonlijk werden ingezet. Dat zie je bijvoorbeeld aan symbooltjes of de positie op een bladzijde.

Ten tweede hadden vrouwen minder saai levens dan gedacht. Ze waren belezen, maakten spannende dingen mee, verhuisden veel. Ze verbleven bijvoorbeeld geregeld buitenshuis voor hun opvoeding. Dan begonnen ze ook vaak hun boekje.

Het is goed vergelijkbaar met de sociale media van nu. Wij delen Youtube-linkjes, zij delen liedteksten. Wij delen foto's, zij tekenen afbeeldingen. Wij spelen candy crush, zij lossen rebusen op. Je ziet allerlei 'culturele snippets' terug. Bepaalde inscripties gingen viral, waren in alle boekjes populair. En wat zij zich beter realiseerden dan wij vaak: de bijdragen op sociale media kunnen eindelijk bewaard blijven, en onbekenden lezen mee.'

Wat heeft de samenleving eraan?

'Ik denk dat het belangrijk is je eigen geschiedenis te kennen om het heden beter te begrijpen. Daarnaast denk ik dat je mensen kunt geruststellen over sociale media: ook in de zestiende eeuw schreven mensen slordig en snel, met fouten, en ze hadden wel degelijk ook echt contact.'

Welke levensles hebt u tijdens uw promotiestudie opgedaan?

'Doorzetten loont. Daarnaast heb ik me voorgenomen om me op sociale media te gedragen zoals de schrijvers van de boekjes dat deden: beleefd en vriendelijk.' ♦